

besörjer lodning, loggning och förer journalen. — b) (på handelsfartyg) Kaptenens närmaste man, som skiftevis med kaptenen håller vakt i sjön, samt har nödig vård om fartyget och alla dess tillhörigheter, mottager, stufvar och aflevererar lasten, m. m. — 2) Person, som genom examen bevisat sig kunna navigera ett fartyg. — Ss. *S-sexamen*.

STYRMANSKONST, f. sing. Gammal benämning på navigations-vetenskapen.

STYRMANSMAT, m. 2. (sjöt.) Styrmans medhjelpare.

STYRNING, f. 2. Handlingen, då man styr. Jfr. *Styrrelse*.

STYRPINNE, m. 2. pl. — *pinnar*. Se *Rorpinne*.

STYRPLIKT, m. 2. (skepp.) Plikten akterut på öppna fartyg.

STYRREP, n. 5. Se *Rattlina*.

STYRSEL, sty'rrs'l, sammandraget af *Styrrelse*. *Hålla i s.*, i styr. *Det är ingen s. på honom*, han låter ej styra sig.

STÅ, v. n. 2. Impf. *Stod*. Sup. *Stått*. 1) Vara i den ställning med kroppen, att han är stödd på benen. Säges både om menniskor och djur. *S. stilla, orörlig, rak, krokig, lutad. S. på knä. Hund, som s-r och skäller. S. emot väggen. S. fast som en klippa. S. i fönstret, vid fönstret. S. i dörren, vid dörren. S. i vatten till knä. S. kvar på ett ställe. S. under ett träd. S. och soffa. S.! stanna! S. och gapa, se Gapa. S. och hänga, se Hänga. Håstarne s. för vagnen ell. s. före, äro förspända. S. på benen, d. s. s. stå, t. ex.: Han var så full, att han ej kunde s. på benen. S. uppe, vara på fötterna. S. väl, illa t'ill, stå på ett sätt, att man har lätt eller svårt för att komma åt, göra, höra eller se något. Han s-r ej så till, att han kan räcka dit. Han s-r för den starkaste karl, ingen rår på honom i brotning eller slagsmål. S. någon i vägen, äfv. (fig.) vara en till hinders. S. sig sjelf i vägen. (Fam.) Låta en s. der, lemna en utan svar, besked, hjälp, underrättelse, utan att bekymra sig om honom. (Fig. fam.) S. der, vara i förlägenhet, nöd, fara; vara svarslös, rådlös, hjälplös. Nu s-r du der vackert! nu har du ställt till bra för dig! (Fam.) Sådan som jag här s-r, har jag &c., sådan som man här ser mig &c. Som han går och s-r, i det tillstånd han befinner sig. De afförde honom som han gick och stod, såsom han för tillfället befann sig. — 2) (om sak) Vara ställd, hafva plats (om något som är mera högt än bredt), befinna sig. *Kannan s-r på bordet. Boken s-r på hyllan. Huset s-r på god grund. S. fast, stadigt. S. snedt. Käppen s-r till hälften i vattnet. Maten s-r på bordet, är framsatt. S. i vädret, hafva rakt uppstående ställning. Det s-r ej rätt, är ej rätt stäld. — 3) Vara rak, stel, styf. Tågen s. som käppar. — 4) (om maskiner o. s. v.) Ej vara i gång. *Maskinen, qvarnen, fabriken s-r. Klockan s-r. Klockan s-r på tre, är tre; äfv. har stannat på tre. — 5) (om vatten, m. m.) Vara i fullkomlig stillhet; vara stängd och ej kunna aflyta. Låta en vättska s. Låt vattnet s. i kärlen. Vattnet s-r öfver ängarna, öfversvämmar dem. — 6) (om arbete, affärer, o. s. v.) Ej bedrifvas. *Arbetet, företaget s-r tills vidare. Afjärerna s. stilla. — 7) (om en trupp, o. s. v.) Befinna sig på en ort. En belägringsarmé s-r för fästningen. Fienden s-r 3 mil derifrån.****

*Vid Demmin stod en fientlig corps. — 8) (om träd, o. s. v.) Ej vara fälld, afhuggen, skuren. Ett träd, som s-r på rot. Skogen s-r ännu, men kommer snart att fallas. Om säden s-r för länge, rasa kornen ur. — 9) Hafva bestånd; påstå, vara, räcka. *Muren s-r ännu. Så länge världen s-r. Det vackra vädret s-r ej länge. — 10) Vara skrifven, tecknad, tryckt. S. på listan. Det s-r skrifvet. Hvad s-r det i tidningen? Det ordet s-r ej der. Det s-r i lagen, i kontraktet. Hvad är det som s-r öfver porten? — 11) Ske, förrättas, hållas, försiggå. *Marknaden s-r på torget. Bröllopet stod på stället. Slaget stod vid... i tre timmar. Auktion s-r i dag åtta dagar till. — 12) Befinna sig, förhålla sig, vara, förblifva. Såsom sakerna nu s. S. väl, på god fot, vara i godt skick, t. ex.: *Saken s-r väl; hans räkningar s. väl, utvisa, att hans affärer äro på god fot. S. i fara. S. i behof af något. S. i tjänst hos någon. Om det stode i min makt. S. under förmyndare. Huset s-r under byggnad. S. under någon, under ens befäl. S. under vapen, i gevär. Det s-r icke att hjälpa, kan ej hjälpas. Det s-r att försöka, går an att försöka. Han s-r ej att öfvertala, låter ej öfvertala sig. S. färdig, öppen, ledig, vara färdig, &c. S. i skuld. S. i växten. S. under tak. — 13) (gram., om ord) Hafva viss ställning, vara använd i viss kasus, o. s. v. *Det ordet s-r i genitiv, i presens. — 14) (jäg.) S. ell. s. för, säges om hundar, då de stanna och skälla, ett tecken till att djur eller fågel trycker sig nära intill. — 15) Stå brukas för öfrigt i en mängd talesätt och i förening med åtskilliga partiklar. *S. fadder, i egenskap af fadder bivista ett barns dop. S. brud eller brudgum, vara brud eller brudgum. (Fam.) Det s-r hårdt, har ganska stora svårigheter. Det s-r ännu derhän, är oafgjordt, tvifvelaktigt. Det s-r i Guds hand, ell. det s-r till Gud, beror af Gud. Om det stode i min makt, om jag det förmådde. Det huset s-r mig till 20,000 r:dr, kostar mig &c. (Pop. o. fam.) Svetten stod af honom, rann, lackade af honom. Fradgan stod om munnen på hästen, omgaf dess mun. Dammet stod i skyn, i himmels sky, uppsteg som ett tjockt moln. S. i brand, i låga, vara i brand. Röken stod in i rummet, inträngde starkt i r. Dammet stod om honom, hvirflade kring honom. Lågan stod ut genom fönstret, utträngde genom f. S. under vatten, vara öfversvämrad. (Fig.) S. under någon, vara skyldig att lyda honom. (Fam.) Det s-r icke för lifvet, gäller ej lifvet. S. på språng, vara färdig att springa. (Fig.) S. på ens sida, se Sida. S. på ens bästa, söka främja det. S. till rätta, se Rätt, m. S. till ansvar, vara ansvarig; äfv. vara ställd till ansvar. Det s-r till er tjänst, ni får betjena er deraf, bruka det till er nytta; ni kan få det till skänks, kan få köpa det, om ni vill. Det s-r er öppet all... det är er till-låtet att... — (Fam.) S. af, sätta af, skynda bort, t. ex.: *Han stod af som en raket. S. af sig (om drycker), dufna. — S. än, se Anstå. — S. bi', se Bistå; äfv. hafva varaktighet. — S. efter, se Estersträfv. S. efter ens lif, ens egendom, söka att afhända en lifvet, åtkomma dess egendom. — S. efter: a) Hafva sin plats efteråt. Det ordet bör s. efter. — b) (fig.) Blifva förbigången. Han måste s. efter för en yngre kamrat, som fick tjänsten. — c) Tillbakasättas, försummas. Låta en ting s. efter. — d) Vara*******